

Ujous ja temperamentti

11.10.13

Liisa Keltikangas-Järvinen

Hyvän ihmisen määritelmät ja kuplat

- ✿ Ei enää asiantuntijuus ja osaaminen, vaan persoonallisuus
- ✿ Hyvä ihminen on sosiaalinen, aktiivinen ja ulospäin suuntautunut.
- ✿ Tulee myös suvaita toisenlaisia ihmisiä, kuten ujoja, varautuneita, ja introverttejä

Ujous on temperamenttipiirre

- ✿ Ujous on synnynnäinen temperamenttipiirre
- ✿ Temperamentti on pysyvä, biologinen taipumus, joka selittää yksilöllisyyden
- ✿ Vaikuttaa siihen, miten lähestyy uusia asioita, miten säätelee tunteitaan, miten sosiaalinen on
- ✿ Temperamentti tulee erottaa persoonallisuudesta ja käytöksestä

Ujous on positiivinen ominaisuus

- ✿ Inhibitio on salpautuminen uudessa, yllättävässä tilanteessa, askel taaksepäin.
- ✿ Ujous on salpautuminen sosiaalisessa tilanteessa (Kagan; 25% valkoihoisesta väestöstä)
- ✿ Se ei ole yhteydessä sosiaalisiin taitoihin, ei älykkyyteen, ei osaamiseen.
- ✿ Se on yhteydessä empatiaan ja varhaisempaan vastuuntuntoon
- ✿ Laajat seurannaisvaikutukset, jotka eivät seurausta piirteestä vaan feed-backistä (itsetunto)

Seurannaisvaikutuksia

- ✿ Negatiivinen minäkuva
- ✿ Vähäiset sosiaaliset taidot
- ✿ Coping keinot jäävät oppimatta
- ✿ Lapsuuden stressi

Seurannaisvaikutusten aiheuttajia

- ✿ Vaikeus ymmärtää, että erilaisuus ei ole vain "elämän rikkautta", vaan välttämättömyys (inhibitio on ollut evoluutiossa välttämättömyys). Ihmiset ovat "tarkoituksella" erilaisia, ei siksi, että jollakin on ollut toista huonompi onni
- ✿ Ajattelu, että pyrkimys tehdä ihmiset samanlaisiksi lisää harmoniaa

Johtaa:

- ✿ Suhtautuminen ujouteen: opettajan suurin ongelma
- ✿ Temperamentin merkitys kouluarvioinneissa (paitsi itse numeroarviointi niin minäkuvan ja itsetunnon muodostuminen)
- ✿ Ujot lapset huolikartoitukseen (kukaan ei tiedä, mitä heille pitäisi tehdä, mutta huoli on)
- ✿ Ujot lapset psykologin konsultaatioon
- ✿ Ujouden lääkitseminen

Mitä tehdä:

- ✿ Oikea tieto: ujouteen liittyvät positiiviset asiat lapsuudessa; temperamentin ja osaamisen erottaminen kouluiässä
- ✿ Oikeat kasvatustavat : Siperia ei opeta ujoa, vaan aktivoi stressisysteemin liian varhain
- ✿ Kaikkien kouluiän arviointien ja palautteiden eettisyys

